

Mészáros József Az apám anyja

Dr. A.M. emlékére

Hideg, januári reggel volt. A felkelő nap fényei kristályként verődtek vissza az útmenti zúzmarás fákról. A földeket kérgesre fagyott hó borította, az autó kerekei alatt rossz dobként kopogtak a jégbordák. Az ablaktörlő a hársfákról lehulló havas zúzalékot szerteszét söpörte. Az apró falvakat összekötő madzagút aszfaltjának gödreit jégdugók töltötték ki. A gépkocsi a sebességkorlátozó tábla kiírásnál kisebb sebességgel haladt a szomszéd község felé. A fehér hajú, törekeny termetű Margit doktornőt lázas beteg várta. Margit szerette ezt a tájat, itt született, Szikfalván. Egyetemi csoporttársát is hazahozta ide, férjnek. Gondolatai közben azon vette észre magát, hogy beért Kulapityére. A falut jelző táblánál az első utcán kellett befordulnia a keresett címre. Annyira csúszott az út, hogy a motorfék mellé óvatos fékezéssel is be kellett segítenie. Úgy fékezett, mintha a talpa és a fékpedál között egy tojás lenne beékelve. Közben észrevette, hogy az utca végén integetnek neki:

- Ide! Ide!

Eljövételkor a hátsó ülésen túrós pitét talált. Ismert volt róla, hogy szereti az egyszerű, házias süteményeket. Az öreg Toyotát a rendelő felé kormányozta, de a kifordulónál a kerekek, mint egy kaptás ló, klaffogtak a jégbordás úton.

Még pihent, friss volt, megnyugtatta a táj. A hársfasor, s az útmenti borókások. Az apja mindig innen, ebből a borókásból vágta ki a Jézuska-fát. Amikortól tájvédelmi körzet lett az ültetvény, nem ezt akasztották a falra, a százas szögre. A hó alatt hat aranykoronás, savanyú földek várták a tavaszi szántást. Ezek a szántók a Földházi grófé voltak, majd tagosították, amit a mezőgazdaság szocialista átszervezésének is neveztek. Amikorra már az ingadozó középparaszt túljutott a traumákon, és a háztáji gazdaságban kialakította saját törpegazdaságát, addigra a talpa alatt lévő talajt kárptólási földnek nevezték. A kárptoltak földjein Nagyhatú János zöldbáró gazdálkodott. (A nép ezzel a címmel tüntette ki.) A zöldbáró csak kombájnnal betakarítható növényeket termesztett, ezért nem volt szüksége kapásokra. Hej! Ha József Attila most írná le, hogy miért nem jut kapanyél... Most sem billeg a volt kapások bajszán morzsa. Krumplit sem vet harmadába. Lassan csak a falumúzeumban láthat kapát. Egykoron a Monarchia éléskamrája volt a táj, ma spanyol és jemeni paprikát, paradicsomot fogyaszt a nép. Nagyhatú János a termelőségvetkezett jogtanácsosából lett árverési biztos, és szép terjedelmű birtok tulajdonosává emelkedett, no meg mellészántotta a többit, szerződéssel vagy anélkül, nagy hanggal.

Margiték, míg a férje élt, könnyebben iskoláztatták a fiukat, Áront. A borókás mellett húzódott az ő egy holdjuk, amit háztájiként művelt részükre a termelőségvetkezett. Innen került ki a szemestakarmány az aprójóság elé. Azóta az ólakat lebontották. Helyére a sziklakert és Áron hintája került. Még a férje életében nagyokat bográcsoltak, boroztak a lugasban, nótáztak a barátokkal. Híres volt a slambucuk, amit a férje a hortobágyi pusztákon juhászoktól tanult el.

Margit úgy gondolta, hogy a nyugdíjig ez az öreg Toyota még kiszolgálja. A dűlőutakra, ha nem tudott bemenni, a bejáróknál hagyta a kocsit és gumicsizmára váltotta gyógycipőjét. Egyszer megállapította magában, hogy egyre kevesebb már azoknak az öregeknek a száma, aki „kislyányom”-nak szólítják. Áron születésekor a Szik-tó melletti Új Osztáson ők is kaptak telket, ahová felépítették kvadrátos házukat. Ekkor ilyen típusú építést az orvos és a traktoros is. Az Új Osztáson a szél füttyülve görgeti a kórót, amit a kerítések vagy az autók szélvédői fognak meg. A férje a szomszéd falu orvosa volt. Ott kapott díszsírhelyet. Ez volt a posztumusz díj. Most ezt a falut

is ő viszi. Még másik két apró falu ellátását is elvállalta, amikor egyetemista fiával egy kenyéren maradtak. Már leadná ezeket, de ide még a bevándorló orvos sem pályázik. Ő meg sajnálná ellátatlannak tudni a betegeit.

Áron szerelemgyerek volt. Az egyik koleszes buli után történt az eset. Margit szülei pöröltek a megesettségért, de a belebékélés után a hónapok alá nyúltak az ifjaknak. Hetente mentek a csomagok az egyetemi városba. Télidőben a postavonatok a disznótoros csomagoktól illatoztak. A diákoknak és a kiskatonáknak küldött hazai kóstolók a mozgóposta kezelőit keményen próbára tették. A demizson bor mindig kéznél volt, hogy a bőséges nyáleválasztást lemossák. Áron már a középiskolában eldöntötte, hogy ő a szülői terelgetés ellenére programozó-matematikusi lesz. A járási sztárügyvéd felesége arról volt híres, hogy a lányainak bekerítette a kiszemelt legényeket. A régi öregek az ilyenre úgy mondták, hogy „jól megétették ezt a szegény fiút!”. Így lett Áronból férj. Először úgy volt, hogy Margittal fognak egy fedél alatt lakni, a kvadrátos házban a részükre leválasztott és kialakított garzonban. A menyecske az esküvőn közölte, hogy az ő gyermeke nem fog a sáros udvaron szaladgálni. A barátai nem fognak a macskahűgű szagú lugas alatt partizni. Miután az ügyvéd úr privatizálta az egykoron még a Földházi gróf által birtokolt falusi kúriát, így abba költözött az ifjú pár. Áront egy német cég hazai leányvállalata alkalmazta, majd kivitték Németországba, a központi logisztikai központba dolgozni. A kéthetenkénti ingázásainak repülőjegyét is fizették. Skype-on keresztül közölte az anyjával, hogy a családjának a postaládába dobja be a recepteket, ha szükségük van valamire, ne kelljen mindenért a klinikára, a Fontos professzorhoz menni. Fontos professzor Margiték csoporttársa volt, de erre már kevesen emlékeznek.

Margitnak szép ünnep volt, ha egyeztetett időpontban az unokáját meglátogathatta és játszhatott vele. A játszószobában a békésszentandrásai, méretre gyártott szőnyeg volt leterítve. A menyecske mindig ide kísérte be az anyósát, és itt játszhatott a kicsivel, magukra hagyva. Vilmos, az unoka igazi vasgyűrű, egészséges gyerkőc volt. A világról gondtalanul megfeledkezve fékevesztetten hancúroztak, mókáztak. Margit, a gerincserve kialakulásáig a hátán is lovagoltatta az unokát, mert Áron, szegény, távol van – mondta olykor.

Margitot meghívták Vilmos ötödik születésnapjára is. A kis ünnepelt és Margit most is a békésszentandrásai, méretre gyártott szőnyegen voltak letelepítve. Összeszerelték az emelőt, billenőt, a maga tengelye körül is forduló, lifttel is felszerelt önjáró toronydarut. Ekkor a hall felől zaj hallatszott. A rézveretes bejárati ajtó 16 ponton záródó acélnyelvei csattantak. A játszószoba ólomüvegezett ajtaján keresztül látszott, hogy valaki felkapcsolta a csillárokat. Vilmos fülelt, majd felugrott és kirohant. Margit törökülésben ült az elhíresült szőnyegen, ízületes kezei az ölébe hullva. Vilmos visítva kiabált a jövevénynek, mintha sok száz mondat egyszerre akarna kitörni a torkán. A szökőár robajával fogadta az érkezőt:

- Nagyi, nagyi! - kiabálta.

A nagyi megkérdezte tőle:

- Ki van itt?

Vilmos kipirult, boldog arccal kiáltotta, miközben kapaszkodott a nagyi derekába:

- Az apám anyja!

(In.: Mészáros József: Az utolsó szerelem, Bp. : Hungarovox Kiadó, 2015., p.33-36.)